

ชื่อเรื่อง กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมของชุมชน

บ้านหนองยางคำ ตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

ผู้วิจัย พระมหาศรศักดิ์ จันทะสุนย์ ปริญญา ปร.ค. (นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ. ดร. สัญญา เคนาภูมิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ดร. ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมในพื้นที่ขับเคลื่อนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง แยกแยก สร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนเข้มแข็งโดยใช้หลักพุทธธรรม เรื่องศรัทธา 4 โดยการปรับประยุกต์สร้างกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์สู่กลุ่มเป้าหมายและนำชุมชนจริยธรรมขับเคลื่อนแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้การวิจัยแบบพหุสาขาวิธี ซึ่งใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก การวิจัยเชิงปริมาณเป็นรองและประยุกต์ใช้วิธีวิทยาของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research : CBR) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การสำรวจชุมชน การทำแผนที่ภูมิสังคม การเสวนาทางวิชาการ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมในพื้นที่ขับเคลื่อนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า จากสถานการณ์ของชุมชนที่มีปัญหาความขัดแย้งกันมาเป็นระยะเวลานานกว่า 10 ปี ผู้คนในชุมชนเกิดความเสื่อมถอยด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมที่ดีงาม ปัญหาความขัดแย้งของชุมชนทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ แต่บนฐานแห่งความขัดแย้งแตกแยกของคนในชุมชนยังมีสิ่งที่ดีที่เคารพศรัทธานับถือร่วมกันอย่างเหนียวแน่น อันเป็นอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมที่โดดเด่นมาแต่บรรพบุรุษประกอบด้วย 1) หลวงพ่ออินทร์แปลง 2) หนองเลิงแซ่ 3) สัญลักษณ์นกกระยางคำ 4) ตำนานห้องคัง 5) ใบโพธิ์หอม และ 6) เจดีย์พระนางเขียวค่อมไชยเศรษฐา อันเป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชน

2. กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งชุมชนและสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน

- 1) สร้างครอบครัวจริยธรรม 2) การตั้งกลุ่มชุมชนจริยธรรมโดยผ่านการรับรู้ มีทำที่ตอบรับ และแสดงความเป็นเจ้าของ 3) การออกแบบกิจกรรมกลุ่มที่ได้กิจกรรมที่หลากหลาย
- 4) การขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมและจิตสำนึกให้มีพลังในการขับเคลื่อน และ 5) การเสริมสร้างพลังกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน พบว่า กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมขับเคลื่อนด้วยการเรียนรู้ผ่านอัตลักษณ์ของชุมชนร่วมกันและปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมเรื่อง ศรัทธา 4 ฐานคิด และคุณลักษณะ 6 ประการของชุมชนจริยธรรมสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนก้าวพ้นความขัดแย้งในชุมชน

3. การทดลองใช้และประเมินผลกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมในชุมชนพื้นที่ขับเคลื่อนได้เกิดผลเชิงประจักษ์ในพฤติกรรม 3 ประเด็น คือ

- 1) อัตลักษณ์ที่ค้นพบกับชุมชนจริยธรรม 2) ผลจากการจัดกิจกรรมกับชุมชนจริยธรรม และ 3) การแก้ปัญหความขัดแย้งกับชุมชนจริยธรรม พบว่า หลังจากที่ชุมชนได้ขับเคลื่อนตามกระบวนการได้ยืนยันในอัตลักษณ์ด้วยการรับรู้ การมีทำที่ตอบรับและแสดงความเป็นเจ้าของอย่างมีพลัง จากผลการดำเนินกิจกรรมเกิดความมั่นใจในกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมว่ามีจำนวนประชากรเข้าร่วมเพิ่มมากขึ้นเท่าตัว มีความพึงพอใจของผู้กลุ่มและเกิดผลสัมฤทธิ์แก้ปัญหความขัดแย้งแตกแยกของชุมชนได้จริงเชิงประจักษ์ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันต่อการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนเกิดความรัก สามัคคี มีจิตใจงาม เกิดสุขที่ยั่งยืนได้ ส่วนความยั่งยืนเข้มแข็งของชุมชนจะอยู่ได้ยาวนานเพียงใดก็ไม่สามารถคาดคะเนได้เพราะย่อมเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมต่อไป

Title : The Process of Promoting Ethics based on Community's Original Faith Identity of Ban Nong Yang Kham, Kong Nang Sub-District, Tha Bo District, Nong Khai

Author : Phra Maha Yodsaran Juntasoon **Degree :** Ph.D. (Innovation for Local Development)

Advisors : Asst. Prof. Dr. Sanya Kenaphoom Chairman
Dr. Songsak Jeerasombat Committee

Rajabhat Maha Sarakham University, 2015

ABSTRACT

This research aimed to study the community's original faith identity driven from the past to present in order to resolve conflicts and disharmony, and strengthen the community by using Buddha Dharma called, "Suttha 4." The research applied the Buddha Dharma to create the process of promoting ethics based on the identity, then transferred to the target group, and led the ethical community exchange knowledge with others. The research employed mixed methodology which majorly focused on the qualitative data and the quantitative data subsequently. Community-based research of The Thailand Research Fund was also applied to the study. Data collection tools included community survey, social map, academic conference, unstructured interview, in-depth interview, and focus group. Content analysis was also used to analyze collected data.

The research results present as follows.

1. The study of the community's original faith identity driven from the past to present found that the community had been in conflict over 10 years. People's morality, ethics, value, tradition and good culture began to decline. The conflicts of the community tended to be more and more severe. However, among the disharmony situations, there were still the things which were original faith identity and mutually respected by people since the period of their ancestors. Those spiritual anchors were such as 1) Inplaeng Buddha image, 2) Nong Loeng khae Swamp,

3) the symbol of Egret, 4) the legend of gong, 5) scented Pho leaves and 6) Phra Nang Kheaw Khom Chaiyachettha Pagoda.

2. The process of promoting ethics based on the community's original faith identity to resolve the conflicts and disharmony, and strengthen the community comprised 5 steps: 1) forming the ethical family, 2) establishing the ethical community by building the recognition, acceptance, and possession, 3) designing various group activities, 4) driving group activities for building ethics and consciousness, and 5) empowering the groups for learning together. The results show that the process of promoting ethics through learning the community identity together and following Buddhist practices called, "Suttha 4" and "6 main characteristics" can solve the problems and disharmony, and build the immunity for people to avoid the conflicts in the community.

3. The trial and evaluation of the process of promoting ethics based on the community's original faith identity present empirical consequences in 3 important ways : 1) the identity discovered with the ethical community, 2) feedback from arranging activities with the ethical community, and 3) resolution of the conflicts with the ethical community. After the community was driven following the planned process, and confirmed the identity with recognition, acceptance and possession, the results show that people were more confident in the process of promoting ethics. Numbers of population that joined the activities were double growing. People in the group were satisfied, in which the conflicts were solved successfully and empirically. It created the immunity for people to live in the community together and strengthened the community of love, harmony, good-hearted and lasting happiness. However, the sustainability and strength of the community cannot be predicted, because it is based on the change of society.